

На основу члана 14. став 1. тачка 9) и члана 45. тачка 3) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О НАЧИНУ ОБАВЉАЊА ПОСЛОВА У ВЕЗИ СА ЕФЕКТИВНИМ
СТРАНИМ НОВЦЕМ ИЗМЕЂУ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ И БАНАКА

1. Овом одлуком уређује се начин на који Народна банка Србије обавља с банкама послове у вези са ефективним страним новцем – папирним новцем (у даљем тексту: ефектива).

2. Пословима из тачке 1. ове одлуке сматрају се:

- 1) замена ефикативне за девизе у истој валути;
- 2) замена девиза за ефикативу у истој валути;
- 3) замена ефикативне у једној валути за ефикативу у другој валути;
- 4) замена ефикативне у једној валути за девизе у другој валути;
- 5) замена девиза у једној валути за ефикативу у другој валути;
- 6) замена оштећене и ваноптицајне ефикативне за оптицајну ефикативу;
- 7) пријем ефикативне по основима утврђеним законом и другим прописом (донације, хуманитарна помоћ и др.) и одобравање динарске противвредности ове ефикативне у корист рачуна банке.

Послови из става 1. ове тачке обављају се у следећим валутама: евро (EUR), швајцарски франак (CHF) и САД долар (USD).

Народна банка Србије прима ефикативу као оптицајну по пословима из става 1. одредбе под 1), 3), 4) и 7) ове тачке, односно као ваноптицајну или оштећену по послу из одредбе под 6) тог става (категорије ефикативне).

Народна банка Србије је дужна да банкама достави стандардне инструкције за плаћање које садрже називе и бројеве рачуна Народне банке Србије у иностранству.

3. Послови из тачке 2. став 1. одредбе од 1) до 5) ове одлуке врше се за трансакције код којих вредност предате ефикативне, односно девиза уплаћених на девизни рачун Народне банке Србије код кореспондентске банке у иностранству за валуте из става 2. те тачке – износи најмање 10.000 евра (противвредност у другој валути), при чему је минимално паковање предате ефикативне пакет новчаница (100 комада).

4. Банка Народној банци Србије – Сектору за послове с готовином (у даљем тексту: Сектор) доставља захтев за замену/предају ефективе, односно замену девиза по пословима из тачке 2. став 1. ове одлуке (у даљем тексту: захтев), и то у електронској форми, а може га доставити и у писменој форми у случају прекида рада електронског система.

Садржина захтева у електронској форми утврђена је упутством којим се уређује електронска размена података између банака и Народне банке Србије у вези с трезорским пословима, а садржина и форма захтева у писменој форми утврђене су у Прилогу 1.1 – за посао из тачке 2. став 1. одредбе под 1) и 4) ове одлуке и тачке 21. ове одлуке, Прилогу 1.2 – за посао из тачке 2. став 1. одредбе под 2) и 5) ове одлуке, Прилогу 1.3 – за посао из тачке 2. став 1. одредбе под 3) и 6) ове одлуке и Прилогу 1.4 – за посао из тачке 2. став 1. одредба под 7) ове одлуке.

Захтев у писменој форми мора бити оверен печатом и мора га потписати законски представник и заступник банке, односно лице које је за то овлашћено (у даљем тексту: одговорно лице у банци).

Достављањем захтева банка се саглашава да ће, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења Народне банке Србије из тачке 17, односно 24. ове одлуке, надокнадити разлике које Народна банка Србије, односно страна банка утврди при обради ефективе, односно да ће надокнадити штету у случајевима из тачке 12. ст. 1. и 2. ове одлуке.

5. Банка доставља посебан захтев за сваки од послова из ове одлуке.

Захтев се може поднети сваког радног дана од 8.30 до 15.00 часова.

Ако банка захтев поднесе после 15.00 часова, сматраће се да захтев није поднет.

Ако је у захтеву као место предаје, односно преузимања ефективе наведено више филијала Народне банке Србије (у даљем тексту: филијале) – датум предаје, односно преузимања ефективе мора бити исти.

Захтев не могу подносити организациони делови банке.

6. Сектор истог радног дана кад је поднет захтев по пословима из тачке 2. став 1. одредбе од 1) до 6) ове одлуке обавештава банку о томе да ли прихвата извршење посла, као и о датуму исплате ефективе за послове за које је та исплата предвиђена.

Обавештење из става 1. ове тачке доставља се на начин прописан упутством из тачке 4. став 2. ове одлуке, а може се доставити и у писменој форми у случају прекида рада електронског система.

7. Ако Сектор прихвати извршење посла, банка је дужна да преда ефективу или одобри девизе на рачун Народне банке Србије код кореспондентске банке у иностранству у року од два радна дана од дана достављања захтева.

8. Народна банка Србије прима, односно исплаћује ефективу у филијалама (Прилог 2) – сваког радног дана од 9.00 до 15.30 часова.

9. Банка је дужна да Сектору достави списак лица у банци која су овлашћена да предају, односно преузимају ефективу (у даљем тексту: овлашћена лица банке), с депонованим потписима и подацима о имену, презимену и јединственом матичном броју грађана за та лица. Овај списак мора бити оверен печатом и мора га потписати одговорно лице у банци.

Банка је дужна да, истовремено с достављањем списка из става 1. ове тачке, податке о овлашћеним лицима банке и њихове депоноване потписе Сектору достави и електронски (мејлом на адресу ovlascena.lica@nbs.rs, на компакт-диску или у електронској форми у складу са упутством из тачке 4. став 2. ове одлуке), заједно с фотографијама ових лица.

О промени овлашћених лица банке, банка је дужна да обавести Сектор на начин из ст. 1 и 2. ове тачке, и то три радна дана пре предаје, односно преузимања ефикативности.

10. Ефективу преузима, односно предаје овлашћено лице банке које је наведено у захтеву и које је дужно да лицу у филијали које је овлашћено да предаје/преузима ефективу (у даљем тексту: овлашћено лице у филијали) на увид дâ личну карту или пасош (личну исправу), ради идентификације. У супротном, Народна банка Србије неће преузети, односно предати ефективу.

11. Народна банка Србије од банке прима оптицајну, оштећену, односно ваноптицајну ефективу – ако није фалсификована и ако су у питању ваноптицајне новчанице чији рок за замену није истекао у складу са ставом 4. ове тачке – према следећим критеријумима:

- 1) за пријем оптицајне (исправне) ефикативности:
 - ако је неоштећена,

- ако је зацепљена, с тим да је то зацепљење мање од 8 мм по ширини, 15 мм по дужини и 18 мм по дијагонали (дозвољено је само једно зацепљење),
 - ако је залепљена лепљивом траком која не прелази дужину 10 мм у било ком правцу и која није дебља од 50µм,
 - ако је пресавијена тако да се може исправити руком,
 - ако има највише један отвор, с тим да је његова површина мања од 10 мм²;
- 2) за пријем оштећене ефикасности:
- ако је зацепљена, с тим да је то зацепљење једнако или веће од 8 мм по ширини, 15 мм по дужини и 18 мм по дијагонали (новчаница може имати и више зацепљења),
 - ако је залепљена лепљивом траком која прелази дужину 10 мм у било ком правцу и/или која је дебља од 50µм;
 - ако је пресавијена и изгужвана тако да се не може исправити руком,
 - ако је запрањена услед редовног (регуларног) коришћења;
 - ако је дошло до поремећаја у структури папира новчаница услед редовног (регуларног) коришћења који се огледа у губитку његове чврстине и еластичности,
 - ако је у мањој мери исписана.

Народна банка Србије неће примати оштећене новчанице које нису наведене у ставу 1. одредба под 2) ове тачке, а нарочито новчанице које су исписане, поливене мастилом, обојене бојом било ког порекла, контаминиране, избледеле у знатној мери, упрљане, лепљиве, натопљене или оштећене ватром, труљењем или хемикалијама; ако постоји уочљив недостатак боје на делу новчанице или на целој новчаници; ако је умрљана упозоравајућом бојом (*alert colour*) којом се врши хемијска заштита новчаница од крађе, односно којом се новчанице боје у случају насилног отварања паковања новца; ако група новчаница која се предаје има исти шаблон (облик, природу, образац) оштећења; ако недостаје један од видљивих заштитних елемената новчанице или ако је бар један од тих елемената нејасан (нечитак); ако је новчаница са слабостима у структури које резултирају знатним недостатком чврстине; ако недостаје део новчанице већи од 10мм² и др.

Као оптицајну ефикасност Народна банка Србије од банке прима и ефикасност која се повлачи из оптицаја – најкасније 60 дана пре дана тог повлачења.

Народна банка Србије од банке прима ваноптицајну ефикасност најкасније 60 дана пре истека рока за њену замену.

Рокове из ст. 3. и 4. ове тачке Народна банка Србије рачуна према актима банке емитента о повлачењу ефикативности из оптицаја, односно према крајњем року замене ефикативности.

Ваноптицајна ефикатива која је истовремено и оштећена сматра се, у смислу ове одлуке, ваноптицајном ефикативом.

12. Ако при обради ефикативности утврди постојање оштећених новчаница из тачке 11. став 2. ове одлуке или процени да су новчанице намерно оштећене – Народна банка Србије може вратити примљене новчанице, у ком случају је банка дужна да јој надокнади штету по основу враћених оштећених новчаница на начин из тачке 17. ст. 1. и 2. ове одлуке.

Ако страна банка одбије откуп оштећене ефикативности или задржи ту ефикативу, банка је дужна да Народној банци Србије надокнади штету по основу враћених, односно задржаних оштећених новчаница, на начин из тачке 17. ст. 1. и 2. ове одлуке.

Народна банка Србије пописује серијске бројеве примљене оштећене ефикативности и банка овај попис не може оспоравати.

13. Банка је дужна да, водећи рачуна о томе да лице новчаница буде окренуто према горе, ефикативу коју предаје Народној банци Србије пакује по валутама (врсте ефикативности), апоенима и категорији – у пакете од по 100 комада новчаница, на које се ставља карица за паковање новчаница. Ови пакети пакују се у свежњеве од по 1.000 комада новчаница (10 пакета исте врсте, апоена и категорије ефикативности).

Свежањ се пакује машином за везивање (унакрсно, траком за везивање новца) или вакуумирањем.

Новчанице исте врсте, апоена и категорије ефикативности којих има мање од 100 комада (рестл) банка пакује на начин предвиђен за паковање пакета.

Карица за паковање новчаница мора садржати пословно име и седиште банке, назив организационог дела банке у коме је ефикатива пакована, врсту и категорију ефикативности, апоене, број комада и износ, датум паковања и потпис бројача, односно шифру оператера који обрађује новац. Исправљање података на карици за паковање новчаница није дозвољено.

14. Рестлови, пакети и свежњеви пакују се у аманете. Аманет мора бити спакован тако да вредности буду потпуно безбедне. Ако је аманет потребно везивати – користи се искључиво сигурносна веза.

На аманету (сигурносна кеса и сл.), односно сигурносној вези (ако је аманет везиван) мора бити уписан непоновљиви серијски број паковања, и то у бар-коду стандарда CODE 128, при чему прва три карактера бар-кода морају означавати шифру банке која врши уплату.

Шифре банака дате су у одлуци којом се одређују јединствени идентификациони бројеви банака за извршавање платних трансакција у земљи.

Аманет садржи једну врсту и категорију ефективе а исте или различите апоене ефективе.

15. После пријема ефективе, налог – спецификацију за уплату ефективе (Прилог 3), који се израђује у два примерка, овлашћено лице у филијали оверава потписом и печатом и предаје га овлашћеном лицу банке на потпис.

16. Ако при обради ефективе примљене у складу са овом одлуком утврди разлике (мањак, укључујући и фалсификат, или вишак) – Народна банка Србије петнаестодневно, а по потреби и чешће, сачињава обавештење (у даљем тексту: обавештење о утврђеној разлици), које нарочито садржи: број и датум обавештења о утврђеној разлици, назив филијале у којој је вршена обрада ефективе, пословно име банке, датум предаје ефективе, број документа уплате и редни број аманета, као и врсту, категорију и износ предате ефективе, износ утврђеног мањка или вишка и друге податке.

Обавештење о утврђеној разлици Народна банка Србије доставља банкама на начин прописан упутством из тачке 4. став 2. ове одлуке, а може га доставити и у писменој форми у случају прекида рада електронског система.

17. Банка је дужна да, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења о утврђеној разлици, Народној банци Србије надокнади разлику утврђену по основу мањка – у истој валути.

Предаја ефективе у смислу става 1. ове тачке врши се у месту где је банка предала аманет у коме је утврђена разлика из тог става.

Народна банка Србије дужна је да, у року од осам радних дана од дана достављања обавештења о утврђеној разлици, износ утврђеног вишка преда банци – у истој валути, у Народној банци Србије – Филијали у Београду.

18. Ако је банка у захтеву тако навела, овлашћено лице банке присуствоваће обради ефикативне у Народној банци Србије, изузев за врсте ефикативне из тачке 21. ове одлуке.

Сектор обавештава банку о датуму, времену и месту обраде ефикативне.

19. Народна банка Србије исплаћује ефикативу банци на основу налога – спецификације за исплату ефикативне (Прилог 4), којим се потврђује исправност преузете ефикативне.

После потписивања овлашћеног лица банке на налогу из става 1. ове тачке – Народна банка Србије неће прихватати рекламације банке за исплаћену ефикативу.

У случају да овлашћено лице банке, пре преузимања ефикативне из става 1. ове тачке, затражи да провери исправност те ефикативне (провера аутентичности, врсте и категорије ефикативне, апоена и бројне тачности) – та провера врши се у присуству овлашћеног лица Народне банке Србије.

20. Народна банка Србије одобрава девизни рачун банке код кореспондентске банке у иностранству, односно исплаћује ефикативу – у року од два радна дана од дана пријема ефикативне у Народној банци Србије, односно од дана одобрења девизног рачуна Народне банке Србије код кореспондентске банке у иностранству.

21. Народна банка Србије с банкама које имају више уговора о обављању мењачких послова закључених са овлашћеним мењачима који мењачке послове обављају у месту седишта банке и више ових уговора закључених са овлашћеним мењачима који мењачке послове обављају ван тог места – поред послова из тачке 2. ове одлуке, обавља и следеће послове:

1) замену ефикативне (оптицајне, ваноптицајне и оштећене) за девизе у истој валути – за следеће валуте:

- аустралијски долар (AUD),
- канадски долар (CAD),
- данску круну (DKK),
- јапански јен (JPY),
- норвешку круну (NOK),
- шведску круну (SEK),
- фунту стерлинга (GBP);

2) замену ефикативне (оптицајне, ваноптицајне и оштећене) у једној валути за девизе у еврима, за следеће валуте:

- кувајтски динар (KWD),
- хрватску куну (HRK),
- чешку круну (CZK),
- мађарску форинту (HUF),
- конвертибилну марку (BAM),
- пољски злот (PLN).

22. Изузетно од тачке 8. ове одлуке, Народна банка Србије ефикативу из тачке 21. ове одлуке прима од банака према следећој динамици:

- недељно, средом и четвртком – оптицајну ефикативу спаковану у свежњеве (1.000 комада);
- тромесечно, последње среде и четвртка последњег месеца календарског тромесечја – оптицајне, ваноптицајне и оштећене новчанице ефикативе спаковане у свежњеве (1.000 комада) или пакете (100 комада).

23. Ефикативу из тачке 21. ове одлуке банка пакује у складу с тач. 13. и 14. ове одлуке и Народној банци Србије предаје аманет као сигурносну кесу.

24. Ако од стране банке прими обавештење да је у пошиљци ефикативе из тачке 21. ове одлуке утврђена разлика (мањак, укључујући и фалсификат, или вишак) – Народна банка Србије сачињава обавештење (обавештење о разлици коју је утврдила страна банка), које нарочито садржи: број и датум тог обавештења, назив стране банке која је утврдила разлику, износ утврђеног мањка/вишка по врстама и категоријама ефикативе (с посебно назначеним износом мањка по основу фалсификата и серијским бројевима новчаница фалсификата), остале податке о утврђеном мањку/вишку и друге податке.

Банка је дужна да, у року од осам радних дана од дана пријема обавештења о разлици коју је утврдила страна банка, на рачун Народне банке Србије код кореспондентске банке у иностранству уплати разлику утврђену по основу мањка, увећану за износ законске затезне камате почев од дана одобрења девизног рачуна банке код кореспондентске банке у иностранству, и то у истој валути или одговарајућој противвредности те валуте у еврима према средњем курсу из курсне листе Народне банке Србије која важи на дан уплате, као и да доказ о томе достави Сектору.

У случају да страна банка одбије откуп оштећене ефикасности из тачке 21. ове одлуке или задржи ту ефикасност – банка је дужна да Народној банци Србије надокнади штету на начин из става 2. ове тачке.

У случају да страна банка утврди вишак у пошиљци ефикасности из тачке 21. ове одлуке, Народна банка Србије ће, за износ вишка, одобрити банци њен девизни рачун у року од осам радних дана од дана пријема обавештења банке, које садржи инструкцију о одобрењу девизног рачуна код кореспондентске банке у иностранству, по цени (по валутама) коју Народна банка Србије постиже на страном тржишту при продаји ефикасности.

Обавештење о разлици коју је утврдила страна банка Народна банка Србије доставља банкама на начин прописан упутством из тачке 4. став 2. ове одлуке, а може га доставити и у писменој форми у случају прекида рада електронског система.

25. По пословима из тачке 2. став 1. одредбе под 1), 2) и 6) ове одлуке, накнаде се обрачунавају и наплаћују у складу са одлуком којом се утврђује јединствена тарифа по којој Народна банка Србије наплаћује накнаду за извршене услуге.

По пословима из тачке 2. став 1. одредбе под 3), 4) и 5) ове одлуке, накнада се утврђује применом куповног, односно продајног курса за ефикасни страни новац, односно за девизе из курсне листе Народне банке Србије која важи на дан предаје ефикасности, односно на дан одобрења девизног рачуна Народне банке Србије у иностранству.

По пословима из тачке 21. ове одлуке примењују се цене (по валутама) које Народна банка Србије постиже при продаји ефикасности на страном тржишту и које објављује на својој интернет страници.

26. Радним данима, у смислу ове одлуке, не сматрају се дани викенда, дани празника у смислу прописа којим се уређују државни и други празници у Републици Србији, као ни нерадни дани у земљама матичне валуте.

27. Прилози из ове одлуке одштампани су уз ту одлуку и њен су саставни део.

28. Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о начину обављања послова у вези са ефикасним страним новцем између Народне банке Србије и банака („Службени гласник РС“, бр. 27/2009, 107/2009 и 3/2010 – испр.).

29. Ова одлука објављује се у „Службеном гласнику РС“ и ступа на снагу 1. септембра 2015. године.

ИО НБС бр. 44
11. јуна 2015. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

др Јоргованка Табаковић, с.р.